

Sektörel Durum Analizi Raporu

GİSBİR raporu, 2008 yılına göre 2009 yılında gemi ve yat ihracatında 815 milyon dolarlık düşüş yaşandığını gösteriyor. 2008 yılında 114 adet ve 852.000 dwt'luk gemi teslimi yapılırken, 2009 yılı içinde 550.000 dwt'luk toplam 72 adet geminin teslimi gerçekleştirildi. Halen tersanelerde 1.005.000 dwt'luk toplam 100 adet geminin inşası sürüyor. Ancak bu gemilerin bir kısmı yarım kalmış gemilerden oluşuyor.

Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR), "Türkiye Gemi İnşa Sanayi 2009 Yılı Sektörel Durum Analizi" isimli bir rapor yayınladı. Global ekonomik krizin gemi inşaa ve yan sanayi üstündeki etkilerinin rakamlarla ortaya konulduğu raporda, gerekli önlemler alınmadığı takdirde, önümüzdeki yıllarda ihracat değerlerinde çok ciddi düşüşler yaşanılacağına dikkat çekiliyor.

1. TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİ

Gemi İnşa Sanayi; desteklendiği ve geliştirildiği bütün ülkelerde önemli bir istihdam potansiyeli yaratan emek yoğun bir sektördür.

Ülke Endüstrilerinde Gemi İnşa Sanayi;

- Döviz girdisi sağlayan
- Yabancı sermayeyi davet eden
- Beraberinde "Yan Sanayini" sürükleyen ve gelişmesini sağlayan
- Teknoloji transferini cezbeden
- Ülke savunmasına hizmeti nedeniyle "Stratejik Önem" taşıyan
- Deniz Ticaret Filosunu destekleyen
- Yan sanayi ile birlikte 1'e 7 oranında istihdam yaratan ağır bir sanayi koludur.

Bu çerçevede; Türkiye Gemi İnşa Sanayinin ülkemize katkıları, 2009 yılı değerlendirmeleri, dünya ülkeleri ile kısa mukayesesi ve sorunları ile çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur.

a. İhracat

Türkiye tersaneleri 2002-2009 yılları arasında ürettiği gemilerin çoğunu ihraç amaçlı inşa etmiştir. Bu gemilerin tamamına yakını

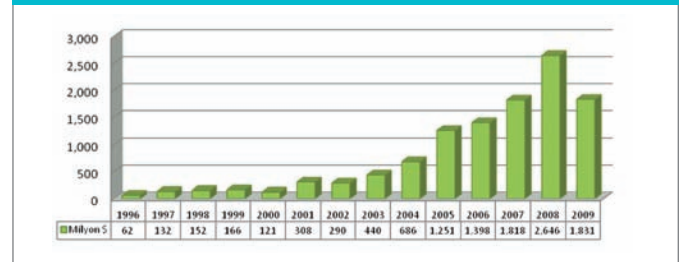
Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilmiştir. Yeni gemi ve yat ihracat verileri aşağıdaki tablo ve grafikte sunulmuştur.

Tablo 1: 2002 - 2009 Yılları Yeni Gemi ve Yat İhracat Değerleri

YIL	İHRACAT TUTARI (USD) (Bin)
2002	290.222
2003	440.511
2004	686.334
2005	1.251.573
2006	1.398.516
2007	1.818.572
2008	2.646.321
2009	1.831.310

Kaynak: TÜLK

Grafik 1: 2002 - 2009 Yılları İhracat Değerleri

Kaynak: TÜLK

Global ekonomik krizin etkisiyle 2008 yılına göre 2009 yılında 815 milyon USD düşüş gözlenmektedir.

b. İstihdam

1'e 7 oranında istihdam sağlayan tersanelerimizde doğrudan istihdam edilen personel sayılarının yıllara göre dağılımları Tablo-2 ve Grafik-2'de sunulmuştur.

Tablo 2: 2002 - Ocak 2010 İstihdam Değerleri

YIL	YIL İSTİHDAM SAYISI
2002	13.545
2003	14.150
2004	14.750
2005	24.200
2006	28.580
2007	33.000
AĞUSTOS-2008	33.480
KASIM -2008	5.923
TEMMUZ 2009	15.860
ARALIK 2009	10.000
OCAK 2010	8.000

Kaynak: GİSBİR

Grafik 2: Türkiye Gemi İnşa İstihdam Rakamları

Kaynak: GİSBİR

Tersanelerde doğrudan istihdam edilenlerin sayısı Ağustos 2008 ayı itibariyle 33.480'e ulaşmış, ancak bu sayı 2009 yılında bir önceki yıla göre ortalama % 70 oranında azalarak 10.000 kişiye, Ocak 2010'da 8.000 kişiye düşüş göstererek, 2002 yılı verilerinin altına inmiştir.

c. Yan Sanayinin Gelişmesi

Gemi ve yat inşasında malzeme ve ekipman olarak kullanılan yerli katkı oranı ortalama % 40 oranındadır. Bu oran 1995-2004 yılları arasında ortalama %10-15 oranında gerçekleşmiş, ilerleyen tarihlerde, tersanelerimizdeki gelişmeler paralelinde ortalama %30-35'ler seviyesine yükselmiştir. Yükselen bu trend ile yan sanayi üreticisi bir kısım firmalar, uluslararası rekabet kuralları ve bunların

getirdiği zorunluluklar nedeniyle ürün kalitesini artırmışlar ve ürettikleri ürünlerin inşa edilen gemi ve yatlarda yaygın kullanılmasını sağlamışlardır. Halen Pendik Askeri Tersanesi'nde MİLGEM Projesi kapsamında inşası sürmekte olan gemide yerli katkı oranı işçilik haricinde % 60'lar seviyesindedir. Keza özel sektör tersanelerinde de inşa edilmekte olan askeri gemilerde de yerli katkı aynı oranlardadır. Bütün bu gelişmeler, üretilen gemi yan sanayi malzemelerinin Türkiye tersanelerinde inşa edilen gemi ve yatlar sayesinde doğrudan ihracata imkan yarattığı gibi, istihdamın artışında da etkin rol oynamaktadır.

Ağustos 2008'den itibaren sektördeki talep daralması, yan sanayide de kendini önemli ölçüde göstermiş, 2007 yılında 160.000'lerde olan istihdam sayısı, 2008 yılında 100.000'e, 2009 yılı başında 80.000'e, Kasım 2009'da ise 53.000'e gerilemiştir.

d. Bölge Kalkınmasına Katkı

Tuzla Tersaneler Bölgesi'nin faaliyete geçmesi ile önceleri bir köy konumunda olan Tuzla İlçesi, yıllar içinde gelişerek, önce belde, sonrasında ilçe olmuştur.

Tersanelerimiz ile gemi inşa yan sanayinin istihdam rakamları bir bütün olarak ele alındığında; sadece Tuzla Tersaneler Bölgesinde ortalama 150.000 kişinin çalıştığı dikkate alındığında Gebze, Darıca, Tuzla, Pendik ve Kartal İlçelerine kadar 600.000 kişinin yaşamını idame ettirdiği ve bu suretle adı geçen ilçelerdeki yaşamsal ihtiyaçlara yönelik çok büyük bir gelişme sağlandığı, aynı zamanda ekonomik ve kültürel kalkınmayı da beraberinde getirdiği bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

e. Ülke Savunmasına Katkı

Türkiye özel sektör tersaneleri, Deniz Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan gemilerin inşasını yapabilecek imkan ve kapasiteye ulaşmıştır. Ayrıca; olağanüstü durumlarda tüm tersanelerimiz Deniz Kuvvetleri'nin emrinde görev alacak stratejik bir konuma sahiptir.

f. Yabancı Sermayenin Ülkeye Kazandırılması

Halen tersanelerimizde yabancı ortaklıklar ya da doğrudan yatırımlar ciddi anlamda gelişmemiştir. Ancak gemi inşa sanayi alanında faaliyet gösteren yan sanayi üreticilerinin çeşitli ortaklıkları olduğu bilinmektedir. Yakın dönemde yabancı sermayenin doğrudan tersane yatırımlarına girebileceği değerlendirilmektedir.

g. Türk Deniz Ticaret Filosu'nun Desteklenmesi

Tersaneler, kuruldukları tarihlerlerden bu yana Türk deniz ticaret filosunda faaliyet göstermekte olan gemilerin inşa ve bakım onarımlarını gerçekleştirmişlerdir.

Bu sayede, ticaret gemilerimizin Türk tersanelerinde inşa ve bakım-onarımları ile yurt dışına döviz çıkışı dolaylı olarak engellenmiş, aynı zamanda Türk armatörlük kuruluşlarının talep ettiği tip ve tonajlarda gemi inşaları gerçekleştirilerek, bakım onarımları yapılmıştır. Ayrıca, Türk deniz ticaret filosunun ihtiyacı olan "Koster Filosu"nun da Türkiye Tersanelerinde inşa edilmesine imkan sağlayan önlemlerin alınması ile hem deniz ticaret filosu desteklenmiş olacak hem de tersanelerimiz, içinde bulunduğu kriz dönemini faaliyetlerini sürdürerek atlatabileceklerdir.

2. ÖZEL SEKTÖR TERSANELERİ

a. Faal Durumda Olan Tersaneler:

Ülkemizde özel sektöre ait gemi, yat inşa ve bakım-onarım tersanelerinin toplamı 68 adettir. Bu tersanelerden 25 adedi İstanbul Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde, 9 adedi Karadeniz Ereğli, 2 adedi Trabzon, 7 adedi Kocaeli, 16 adedi Yalova, 2 adedi Çanakkale'de, birer adedi de Samsun, Balıkesir, Adana, Hatay, Kastamonu, Ordu, Sakarya'da olmak üzere konuşlanmış durumdadır. Bunların dışında başta Tuzla Tersaneler Bölgesi olmak üzere çeşitli illerde 50 metreden küçük kıyı şeridi bulunan işletmeler de "Tekne İmal Yeri" adı altında gemi inşa ve bakım onarım faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

b. Yatırım Halinde Olan Tersaneler:

Ülkemizde, Denizcilik Müsteşarlığı'nın planlamaları dahilinde, Yalova'da 27, Adana ili sınırları içinde 6, Çanakkale ili sınırları içinde 6, Samsun'da 9, Balıkesir sınırları içinde 2, Ordu'da 2, Kastamonu'da 2, Trabzon'da 2, Sinop'ta 1, İstanbul'da 5, Mersin'de 1 ve Hatay'da 1 adet olmak üzere 68 adet tersanenin yatırımları devam etmektedir. Ancak yeni tersane yatırımlarının global ekonomik krizin getirdiği zorluklar ve finans temininde yaşanan sıkıntılar nedeniyle bir kısmı durdurulmuş, büyük bir çoğunlu ise ötelenmiştir.

3. GLOBAL EKONOMİK KRİZİN SEKTÖR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

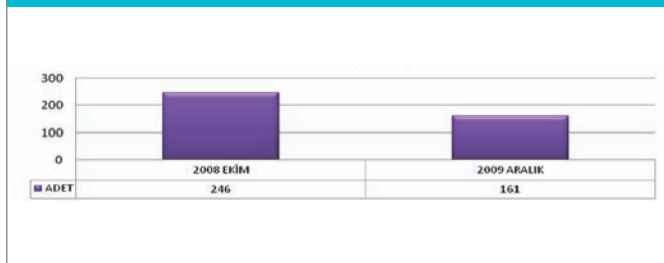
a. Türkiye Gemi İnşa Sanayinin Durumu

2007 yılına kadar yeni gemi siparişlerinde büyük bir ivme kazanan sipariş defteri, 2008 yılının Nisan ayından itibaren önce durağana, Ağustos ayından itibaren düşüşe geçmiştir. 2008 yılında 114 adet ve 852.000 dwt gemi teslimi yapılmıştır. Halen tersanelerimizde 1.005.000 dwt'luk toplam 100 adet geminin inşası sürmektedir. Ancak bu gemilerin bir kısmı yarım kalmış gemilerden oluşmaktadır. 2009 yılı içerisinde 550.000 dwt'luk toplam 72 adet geminin teslimi gerçekleşmiştir.

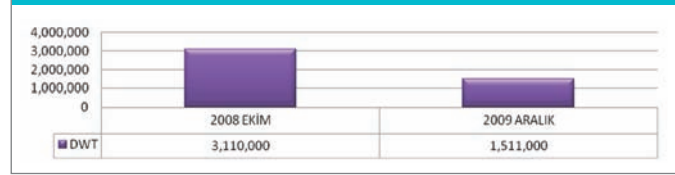
Kasım 2008 ayından itibaren global ekonomik krizin etkisiyle navlun fiyatlarının düşmesi, banka kredilerinin geri çağırılması, finans temininde yaşanan zorluklar nedeniyle başta yabancı armatörlük kuruluşları olmak üzere çeşitli firmalar vermiş oldukları siparişleri durdurmuşlar ya da ötelemişlerdir. Uluslararası yayın organlarında sipariş olarak gözüken toplam 1.500.000 dwt'luk gemilerden iptal edilen ya da ötelenenlerin sayısı 101 adede ulaşmıştır.

Global ekonomik krizin etkilerini göstermeye başladığı Ekim 2008'de; 246 adet ve 3.11 milyon dwt'dan oluşan sipariş defteri,

Türkiye Gemi Sipariş Defteri

Türkiye Gemi Sipariş Defteri

Aralık 2009'da toplam 1.5 milyon dwt ile 161 adede gerilemiştir. Sipariş defteri incelendiğinde bu gemilerden büyük çoğunluğu eski yıllarda alınan siparişlerdir. Bunların büyük bir kısmı ise inşa başlama tarihleri ötelenmiş gemilerden oluşmaktadır. 2009 yılı içerisinde alınabilen 17 adet yeni gemi siparişinin birçoğu Deniz Kuvvetleri ve kamuya ait gemilerden oluşmaktadır.

Gemi inşa sanayinde istihdam rakamları incelendiğinde; Ekim 2008'de tarihlerinde ortalama 33.000 olan bu sayı şimdilerde % 70'ler seviyesinde azalarak 10.000'lere gerilemiştir. Dolayısıyla ekonomik krizin etkileriyle finansal krize giren yan sanayi ile birlikte yaklaşık 120-130.000 kişi işsiz kalmıştır. Gerekli önlemler alınmadığı takdirde bu durum önümüzdeki yıllarda ihracat değerlerinde de ciddi bir düşüşe neden olacaktır.

b. Dünya Gemi İnşa Sanayi

Dünya gemi inşa sanayi incelendiğinde aynı dönemde tüm ülkelerde bir daralma görülmektedir. Ancak AB ülkeleri ile özellikle Uzakdoğu ülkelerinde tersanelere verilen gizli devlet destekleri sayesinde maliyetler düşük seviyelere indiğinden, sipariş defterlerinde küçük düşüşler söz konusudur. Hatta yapılan incelemelerde özellikle Uzakdoğu ülkelerinde tersanelere verilen devlet destekleri sayesinde küresel krizin yaşandığı 2009 yılında dahi önemli ölçüde yeni gemi siparişlerinin alınması dikkat çekicidir.

2008 Ekim Dünya Sipariş Defteri (Adet Bazında)

2009 ARALIK DÜNYA SİPARIŞ DEFTERİ

